

PLEC DE PRESCRIPCIONS TÈCNIQUES QUE HA DE REGIR EL CONTRACTE PER A L'ADQUISICIÓ D'UN GRUP DE 207 PERGAMINS DEL MONESTIR DE SANTA MARIA DE GERRI, DELS SEGLES IX-XVIII

1. OBJECTE DEL CONTRACTE

El monestir de Gerri, fou fundat el 20 de juny de l'any 807 (el document més antic de Catalunya, conegut mitjançant un trasllat del segle XI) i regit sota la regla de sant Benet a partir del 839. L'edifici romànic que ens n'ha pervingut parcialment fou consagrat l'any 1149, en context més esplendorós del cenobi, que s'estrucà a partir del segle XIV. Entrada la segona meitat del segle XVIII, fou quan Francisco de Zamora el visità (1786), només hi feien vida quatre monjos i l'abat. D. Costa i Bofarull va escriure que "Es de tan venerable antigüedad que en su Archivo se conserva un diploma de Carlomagno, en el cual consta haberlo reedificado este invictísimo emperador en el año 814" (Memorias, 1800, 1959).

Els seus béns foren afectats per la legislació de Desamortització del Trienni Liberal (1821) i, de manera definitiva, per l'exclaustració de l'any 1835.

La Catalunya Romànica (XV, 1993), exposar la seva trajectòria amb més amplitud, fa referència a la dispersió dels seus "tresors... llibres, arxius i béns", sense aportar-ne detalls perquè són força desconeguts.

L'estudi monogràfic imprescindible sobre Santa Maria de Gerri és el d'Ignasi M. Puig i Ferreté: El monestir de Santa Maria de Gerri (segles XI-XV) Estudi històric (2 vols., Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1991).

L'any 2010, mitjançant la intermediació de l'Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà, aportà una gran novetat sobre el patrimoni documental del cenobi. Fou coneguda l'existència de 207 pergamins de Santa Maria de Gerri a les golfes de Casa Leonardo de Senterada, instal·lats en un bagul del segle XIX on també havien estat guardats documents patrimonials i familiars de la casa.

L'Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà, comptant amb la plena col·laboració de la Casa Leonardo de Senterada, ha pogut escatir la transmissió familiar d'aquests documents:

"El pare de l'actual propietària, Leonardo Vidal Besolí, es traslladà a Senterada a començaments del segle XX per aprofitar el treball que generaven les obres hidroelèctriques de la capçalera del riu Flamisell. Allí, juntament amb el seu cunyat, Josep Gallart, aixecaren Casa Leonardo, que feia les funcions de fonda, de botiga d'ultramarins i de proveïdora d'aliments i altres vitualles a les obres de la Central de Capdella.

La mort del pare de Leonardo, Pere Vidal Gallart, envers 1920, i el posterior abandonó de la casa de Gerri (Casa Simona) propiciarà el trasllat de la documentació i altres pertinences a la casa de Senterada.

Generalitat de Catalunya

Departament de Cultura

Direcció General del Patrimoni Cultural

Servei de Coordinació de la Xarxa d'Arxius Comarcals

Però, com arribà la documentació a Casa Simona? Gràcies a la documentació patrimonial que es conservà en el bagul i el seu inventariat hem pogut entreveure com devien arribar els pergamins del monestir de Gerri a Casa Simona. Benet Vidal (1804-1884) era germà de Pere Vidal Guilló. El 1831 va ser ordenat vicari de la parròquia de Baèn, i, el 1849, rector de la parròquia de Cuberes, que administrava les sufragànies d'Espluga i Solduga, depenents del monestir de Gerri.

L'exclaustració dels béns eclesiàstics promulgat l'any 1835 (desamortització de Mendizábal) i el posterior abandó del monestir propicià el saqueig dels béns materials que contenia. Sembla lògic de pensar que serà en aquesta època en què Benet Vidal accedí a l'arxiu del monestir per salvar alguns dels documents que es trobaven custodiats i que no havien estat saquejats o els recuperà del saqueig generalitzat, al ser objectes que no comportaven interès per als saquejadors.

Els documents i altres objectes religiosos passaren al seu oncle Pere Vidal Rollan (1827-1907) i, d'aquest, al fill d'aquest darrer, Pere Vidal Gallart, pare de Leonardo Vidal Besolí (1888-1954) i avi de l'actual propietària, M. Àngels Vidal Rollan. Aquests documents, com s'ha dit, estigueren dipositats en un bagul fins a l'any 2010, en què foren coneguts per l'Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà”.

El senyora M. Àngels Vidal Rollan, amb NIF 78.053.815-A, en nom propi, com a persona física propietària del fons anomenat Pergamins de Gerri, que consta de 207 pergamins (188 sencers i 19 fragments), datats entre els segles IX i XVIII els ha ofert al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya perquè els pugui adquirir.

Aquest grup de 207 pergamins, referents o provinents de l'antic arxiu del monestir de Santa Maria de Gerri, tenen la següent distribució per segles:

SEGLES	QUANTITAT
IX	2
X	1
XI	3
XII	12
XIII	47
XIV	77
XV	28
XVI	20
XVIII	2
Sense data	15
TOTAL	207

Generalitat de Catalunya

Departament de Cultura

Direcció General del Patrimoni Cultural

Servei de Coordinació de la Xarxa d'Arxius Comarcals

En total hi ha 188 suports integres i 19 fragments que es distribueixen de la següent manera:

SEGLES	SUPORTS INTEGRES	FRAGMENTS
IX	2	0
X	1	0
XI	3	0
XII	12	0
XIII	44	3
XIV	77	0
XV	27	1
XVI	18	2
XVIII	2	0
Sense data	2	13
Total parcial	188	19
TOTAL		207

El lot comprèn un total de 207 pergamins que abracen un període cronològic de deu segles: des del segle IX el més antic (23 de març de 845), fins al segle XVIII (8 d'agost de 1760).

Cal fer notar que, dels 207 pergamins, n'hi ha 19 que estan fragmentats, sia pel deteriorament natural (rosegadors, humitats, contaminació, etc.), sia per la manipulació humana que els va fer servir per fer cobertes de llibres i fullets, i, fins i tot, bosses. Tot i que la gran majoria són escrits en llatí, cal fer esment de tres documents del segle XIII escrits en català.

Entre els 188 pergamins que es conserven sencers (la majoria en bon estat de conservació malgrat poden presentar algun desgast, alteració de la tinta o rosec), es troben documents de compravenda de terres, cessió d'alous, creació de censals, testaments, judicis i/o documentació varia generada o aportada al monestir de Gerri. Destaquen els documents relatius a la dependència de la cel·la monàstica de Sant Privat al monestir, actualment desapareguda i oblidada, situada prop de la localitat de Sant Martí de Barcedana (Gavet de la Conca, Pallars Jussà), així com les relacions amb diverses poblacions de la seva òrbita, tant del Pallars Jussà com del Pallars Sobirà. Només un, dels 188 pergamins, és un original que va ser traslladat a un cartulari conegut, actualment conservat a la Biblioteca de Catalunya. El document va ser estudiat per Ignasi Maria Puig i Ferreté en la seva tesi doctoral (document núm. 166, de 5 d'octubre de 1179). La resta és inèdita i pot ajudar a aportar molta informació a la història del cenobi pallarès.

2. IMPORT DEL CONTRACTE

L'import del contracte és de 50.000€ (cinquanta mil euros), no subjecte a IVA, atès que aquests pergamins formen part del meu patrimoni particular i la seva venda no està relacionada amb cap activitat professional.

Generalitat de Catalunya

Departament de Cultura

Direcció General del Patrimoni Cultural

Servei de Coordinació de la Xarxa d'Arxius Comarcals

3. FORMA DE PAGAMENT

El pagament es farà efectiu, prèvia presentació de la factura corresponent una vegada el fons documental objecte de l'adquisició hagi estat lliurat al Servei de Suport al Sistema d'Arxius de Catalunya, del Departament de Cultura, i aquest hagi certificat el lliurament de la documentació.

4. TERMINI DE LLIURAMENT

Una vegada signat el contracte, l'adjudicatari haurà de lliurar el fons en el termini de 7 dies hàbils. Aquest fons serà destinat, en dipòsit, a l'Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà (Carrer Joaquim Sostres, 25560 Sort, Lleida).

Josep Ribas Solà

Cap del Servei de Coordinació de la Xarxa d'Arxius Comarcals